

Minea svátková

Pro měsíc říjen

- 1. října – Záštitá přesv. Bohorodice
- 11. října – Památka svatých Otců
VII. všeobecného sněmu
(koná se nejbližší neděli)
- 26. října – Sv. velkomučedníka Dimitrije
Soluňského

Rozšířená svátková minea

*Obsahuje službu pro velké a střední svátky
Hymny pro večerní bohoslužbu a svatou liturgii*

Ke slávě svaté jednobytné, oživující a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Svatého Ducha

Překlad z církevní slovanštiny

Překladatelskou poznámku k edici rozšířené svátkové mineje najdete na 2. str. prvního dílu (tj. svazek pro měsíc září).

Upozornění na „notář“

Ke každému dílu patří příloha obsahující noty k hymnům, které je nutno při bohoslužbě zpívat.

Notový záznam svátečních prvních bohorodičnů a troparů (včetně kondaků, a případně i antifon a prokimenů pro liturgii) najdete v příloze – notáři (vychází v PDF vždy souběžně s tímto hlavním svazkem jako zvláštní brožurka).

1. října

**Svatého apoštola Ananiáše, jednoho ze sedmdesáti (2. st.)
Ctihodného otce Romana Sladkopěvce (6. stol.)
Tohoto dne oslavujeme Záštitu přečisté vládkyně naší
Bohorodice a vždycky Panny Marie**

Služba ke svátku Záštity přesvaté Bohorodice

Pokud je chrám zasvěcen Záštitě přesv. Bohorodice nebo rozhodne-li
představený, koná se bdění.

Na velké večerní

Blažený muž a 1. antifona

Stichiry na „Hospodine, k tobě volám“ na 8. Hlas 1.

Ó čistá Bohorodice! Ty jsi mocnou zastánkyní zarmoucených, rychlou pomocnicí, záchranou a oporou světa. Jsi hlubinou milosti, zřídlem Boží moudrosti, záštitou světa. Opěvujme tedy, věřící, její skvoucí se omofoř a chvalme ji: „Buď pozdravena ty, která jsi byla tajemně pozdravena *andělem*, pravícím: S tebou Pán!“ Ty, Pane, o němž *anděl* hovořil, daruj světu skrze Bohorodici milost velikou.

Opakuje se předchozí stichira.

Podivuhodně prorokoval Isaiáš, pravící, že se ukáže v posledních dnech hora Hospodinova a dům Páně na jejím vrcholku. Na tobě jsme uviděli, Vládkyně, skutečné naplnění tohoto proroctví. Vždyť hory a návrší jsou ozdobeny chrámy zasvěcenými mnohým tvým svátkům. S veselím tedy voláme k tobě: „Buď pozdravena ty, která jsi byla tajemně pozdravena *andělem*, pravícím: S tebou Pán!“ Ty, Pane, o němž *anděl* hovořil, daruj světu skrze Bohorodici milost velikou.

Ty jsi obdivuhodnou okrasou všech věrných! Jsi opravdové naplnění proroctví, apoštolů sláva, mučedníků ozdoba, panenství chloubka a celého světa údiv vzbuzující záštita! Vládkyně, pokrýj a ochraňuj omoforem milosti své všechny lidi, volající: „Buď pozdravena ty, která jsi byla tajemně pozdravena *andělem*, pravícím: S tebou Pán!“ Ty, Pane, o němž *anděl* hovořil, daruj světu skrze Bohorodici milost velikou.

Další stichiry (hlas 4.)

Jsi jakoby Bohem štípený rajský *sad* a místo, kde vyrůstá strom života, rosou Ducha Svatého zavlažovaný. Takovou jsme tě poznali, Bohorodice, ježto jsi porodila Stvořitele všech, nasycujícího věřící Chlebem života. U něho se za nás přimlouvej spolu s Předchůdcem *Janem*, ty, jež posvátným omoforem pokrýváš a chráníš lid pravoslavný před každým nebezpečím.

Opakuje se předchozí stichira.

Posvěcuje se nebe i země, Církev se skvěje a všichni lidé se radují. Neboť hle, Matka Boží s andělskými vojsky, s *Janem* Předchůdcem a *Janem* Theologem, s proroky i apoštoly neviditelně přichází a prosí Krista za křesťany, aby se smiloval nad městem a lidmi, oslavujícími svátek její Záštity.

Tebou se honosí Jákob, jenž měl překrásné *vidění*. Ty jsi onen žebř nebeský, po němž Pán na zemi sestoupil. Tyto předobrazy kdysi ukázaly čest a slávu tvou, Bohorodice. Tebe, jež jsi porodila Boha všech, prohlašují za blahoslavenou andělé nebeští a lidé pozemští,

neboť ty prosíš za celý svět a pokrýváš a ochraňuješ svou milostí ty, kteří oslavují tvůj posvátný svátek.

»Sláva...«

Vysvitl dnes radostný svátek nejsvětější záštity Matky Boží, neboť v tento den Královna a Vládkyně všech vztahuje ruce své k Synu svému, přimlouvá se horlivě, vyprošuje pokoj světu, chrání lid omoforem své milosti před útoky cizozemců. Ty jsi chloubou věrných, kteří za vítězství nad protivníky prosí, nacházejíce útočiště pod omoforem lidumilnosti tvé.

»I nyní...« (Hlas 8. – stichirový)

Radují se s námi všechna knížata beztělesných řádů, shromáždil se duchovně náš tělesný sbor, neboť vidíme Královnu a Vládkyni všech, věřícími mnoha jmény oslavovanou. Radují se duchové spravedlivých vidoucí podivuhodné zjevení – Matka Boží, stojíc ve vzduchu, modlitebně rozprostírá přecisté ruce své a vyprošuje světu utišení a spásu duším našim.

Vchod. Prokimen dne v týdnu.

Paremije

Čtení z knihy Stvoření.

Jákok odešel od studnice přísahy a vydal se do Cháran. Nalezl cestou místo, aby tam přespal, neboť již slunce zapadlo. Vzal jeden z kamenů, které tam ležely, položil si jej pod hlavu a spal na tom místě. Měl sen: Hle, na zemi byl postaven žebřík, jehož vrchol dosahoval do nebes, a Boží andělé po něm vystupovali a sestupovali. Nad ním pak stanul Pán a řekl: „Já jsem Bůh Abrahamův, otce tvého a Bůh Izákův. Neboj se, zemi, na níž spíš, dám tobě a potomstvu tvému. Tvého potomstva bude jako prachu země a rozšíří se k moři i na jih, na sever i na východ. V tobě a v tvém potomstvu budou požehnána všechna plemena země. A hle, já jsem s tebou a budu tě ochraňovat na každé cestě, kamkoli půjdeš. Navrátím tě do této země, neboť jistě neopustím tebe, dokud neučiním vše, co jsem ti sdělil.“ I procitl Jákob ze svého spánku a řekl: „Vždyť Hospo-

din je na tomto místě a já to nevěděl.“ Báł se a dodal: „Jak hroživé je toto místo! Není to nic jiného, než Boží dům, je zde nebeská brána!“
(*Gen 28,10—17*)

Čtení z proroctví Ezechielova.

Tak praví Hospodin: „Od osmého dne a dále budou konat kněží na oltáři celopaly vaše za záchranu, a přijmu vás,“ pravil Hospodin Adonai. A obrátil mě k cestě vnější svaté brány, která hledí na východ, a ta byla zavřená. Hospodin mi řekl: „Tato brána bude uzavřena, nebude se otvírat a nikdo jí nebude procházet, neboť skrze ni jedinkrát projde Pán, Bůh Israele a zůstane uzamčena. V ní totiž usedne vládce, aby jedl chléb. Cestou brány Elamské vejde a po stejné cestě vyjde.“ Dovedl mne po cestě svaté brány, obrácené k severu, přímo do chrámu. A hle, viděl jsem, chrám Hospodinův byl plný slávy. (*Ezech 43,27—44,4*)

Čtení z knihy Přísloví.

Moudrost si zbudovala dům a vztyčila sedm sloupů. Zabíla obětní *dobyččata* svá, smísila v číši své víno a prostřela tabuli. Poslala své služebníky, aby zvali hlasitým zvěstováním na pohár a volali: „Kdo jsi hloupý, uchyl se ke mně!“ Aby řekli těm, kdo mají málo rozumu: „Pojďte, jezte můj chléb a pijte víno, které jsem pro vás nalila! Zanechte hlouposti a budete živi! Hleďte poznání, abyste zůstali naživu, prohlubujte své chápání!“ Kdo kárá špatného, dojde pohany. Kdo domlouvá bezbožnému, poskvrní se. Obvinít bezbožného vede k úrazu. Neusvědčuj darebu, nebo tě bude nenávidět. Domlouvej moudrému a bude tě milovat. Dej moudrému příležitost a stane se moudřejším. Poučuj spravedlivého a on rozhojní své vědomosti. Počátek moudrosti je bázeň před Hospodinem a rada svatých skýtá poznání. Neboť z chápání Zákona *pocházejí* dobré myšlenky. Tímto způsobem budeš žítí dlouhou dobu a bude ti přidáno let života. (*Přísł 9,1—11*)

Na litiji stichiry (hlas 3.)

Dnes nám nadešel přeslavný svátek tvé posvátné Záštity, přečistá Panno! Nad slunce *jasněji* osvětluješ lidi, kteří s vírou a čistým srd-

cem vyznávají tebe jako pravou Matku Boží a volají k Synu tvému: „Kriste Bože, na přímluvy ustavičné Panny, tebe v čistotě a bez porušení porodivší, neponechávej nás na pospas nepřátelům sápadícím se na dědictví tvé, ale jako Milostivý spasiš v pokoji duše naše.

(*Hlas 4.*)

Chválu, jež by tě byla hodna, přechistá Vládkyně, přeje si zapěti tobě lid Syna tvého; leč není to v jeho silách. Ty se však neustále všech věrných ujímáš a pokrýváš je uctívaným omoforem svým, čistá *Panno*, modlí se za spásu každého, kdo ti čest vzdává jakožto pravé Bohorodici.

(*Hlas 2.*)

Neposkvrněnou Královnu všech, přechistou Pannu, Matku Krista Boha, blahoslaví dnes shromáždění věřících, vždyť ona soucitně vztahuje ruce své k Synu svému ustavičně. Podivuhodný Ondřej ji užírl *stojící* ve vzduchu, jak pokrývá lid posvátným omoforem svým, a my jí s dojetím vzývejme: „Raduj se, zástito i zastánkyně a záchrano duší našich!“

»Sláva...« »I nyní...« (*Hlas 2.*)

Očistme myšlení i rozum, a oslavujme s anděly! Radostně zapějme Davidovu píseň Panně zasnoubené Králi všech a Kristu Bohu našemu: „Povstaň, Hospodine, přijď na místo spočinutí tvého, ty i archa svatosti tvé!“ Tak pravíme, neboť jako komnatu překrásnou jsi ji okrášlil a postavil nad městem svým, Vládce. Tak jsi *to* zařídil, abys jej na přímluvy *Bohorodice* před nepřátelskými pohany ochránil vladařskou mocí svou.

Stichiry na stichovně (hlas 2.)

Tebe, povznesenou nad nebešťany i pozemšťany, nad cherubíny slavnější, nade vše stvoření ctěnější, jako zastánkyni a mocnou zástitu křesťanskému rodu Kristus daroval, abys ochraňovala a zachraňovala lid, jenž zhřešil, leč k tobě se utíká. Pročež opěvujeme tebe, Vládkyně, jako útočiště všech a ctěný svátek tvé Zástity ra-

dostně oslavujeme, prosíce Krista Boha, aby daroval nám milost velikou.

(Hlas 5.)

Slyš, dcero, pohleď, a nakloň ucho své! (Ž 44,11)

Zapějme, lidé, radostně píseň Davidovu o Panně, nevěstě Boží, Matce Krista, Krále všech: „Stanula Královna po pravici tvé, Vládce, oděna jsouc v překrásný zlatý šat, božskou nádherou okrášlena.“ Neboť ty jsi ji, vyvolenou mezi ženami, nad celý svět ozdobil a ráčil ses z ní naroditi, dle veliké své milosti. Ji, jedinou blahoslovenou, daroval jsi lidu svému za pomocníci k ochraně a záštitě služebníků svých od všelikých běd.

(Hlas 7.)

Bohatí z lidu prositi budou před tváří tvou. (Ž 44,13)

Bohorodice, ty jsi horou nad Sinaj vyšší a slavnější. Hora sinajská totiž nesnesla ani obrazné a stínové sestoupení slávy Boží. Hora tato ohněm hořela, blesky bylo vidět a hromy bylo slyšet. Ty jsi však Toho, kdo sám je celý Ohněm Božským a Slovem Božím, nosila v lůně, aniž bys byla sežehnuta. Pročež majíc mateřskou smělost před Tím, kdo vše ve své ruce tajemně drží, Vládkyně, pomoz věřícím oslavujícím tvůj uctívaný svátek a neopomeň navštívit je milostí svou. Vždyť obdržela jsi od Boha dar starat se a ochraňovat stádece služebníků svých, jméno Kristovo nosících.

»Sláva...« »I nyní...«

Jako zářící koruna spočinula na církvi Boží uctívaná Záštitá tvá, Bohorodice nejčistší. Dnes se církev skvěje radostí a tajemně jásá, opěvujíc tebe, Vládkyně: „Raduj se, roucho drahocenné a koruno Boží slávy; raduj se, jedinečná, jež jsi dosáhla dokonalého oslavení a věčného veselí; raduj se, přístave k tobě se utíkajících, vysvobození a záchranu naše!“

Tropar po Otčenáši (hlas 4.)

Dnes my, lid pravověrný, nadšeně slavíme svátek. Ve světle tvého navštívení vzhlížíme k přečistému obrazu tvému, Matko Boží, a do-

jatě pravíme: „Ochraňuj nás uctívanou svou Záštitou a vysvoboď nás od všelikého zla, prosíc Syna svého, Krista Boha našeho, aby spasil duše naše.“

Propuštění

Z jitřní

Kondak (hlas 3.; notace hlas 7. – stichirového)

Panna dnes v chrámu stanula a s chóry svatých za nás neviditelně prosí Boha. Andělé s archijereji se klanějí, apoštolé s proroky jásají, neboť se za nás přimlouvá Bohorodice u předvěčného Boha.

Na liturgii

Blahoslavenství

Při vchodu:

Pojďte, pokloňme se a padněme před Kristem. Spasiž nás, Synu Boží, na přimluvy Bohorodice, zpívající tobě: Alleluja.

Tropary: Záštitě (viz konec večerní) a apoštolu Ananiášovi (vzít např. z obecné mineje). »Sláva...« Kondak apoštolu. »I nyní...« Kondak Záštitě (viz jitřní)

Prokimen – píseň Bohorodice (hlas 3.):

Velebí duše má Hospodina, **I** a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém.

Verš: Že shlédl na ponížení služebnice své; od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení. (*Luk 1,46-48*)

Apoštol: Žid 9,1—7

Alleluja (hlas 8.)

Verš 1.: Slyš, dcero, pohleď, a nakloň ucho své! (Ž 44,11)

Verš 2.: Bohatí z lidu prositi budou před tváří tvou. (Ž 44,13)

Evangelium: Luk 10,38—42, 11,27—28

Ke svatému přijímání:

Kalich spasení vezmu a jméno Páně vzývati budu. Alleluja. (Ž 115,4)

Případne-li svátek Záštiny přesvaté Bohorodice na všední den, zpívá se večerní takto:

Blažený muž, 1. antifona.

A dále stichiry, jak je uvedeno výše ve službě svátku Záštiny.

Koná se vchod. Prokimen dne. Paremije svátku Záštiny

Následují litijní stichiry a stichiry na stichovně, jak je uvedeno výše ve službě svátku Záštiny.

Požehnání chlebů: tropar Záštiny (3 ×)

Případne-li tento svátek na neděli, je postup na večerní tento:

Blažený muž, 1. antifona.

Hospodine, k tobě volám: nedělní 3, východní 1, stichir Záštiny 6

Sláva: k Záštitě

I nyní: 1. bohorodičen (tj. „dogmatik“) vládnoucího hlasu

Čtení svátku Záštiny

Litijní stichiry k Záštitě

Sláva: k apoštolu (není-li k dispozici, možno přeskočit)

I nyní: Záštitě

Na stichovně: nedělní vládnoucího hlasu

Koná-li se litije, tak při požehnání chlebů tropary takto: je-li bdění, pak – Záštitě (3 ×); není-li bdění tak – nedělní, Záštitě (2 ×)

Není-li litije, tedy tropar nedělní. Sláva: k apoštolu; I nyní: Záštitě

Na liturgii v neděli: po vchodu – tropar nedělní, pak Záštiny (viz konec večerní) a apoštolu Ananiášovi (vzít např. z obecné mineje). Kondak nedělní. »Sláva...« Kondak apoštolu. »I nyní...« Kondak Záštitě (viz jitřní).

Prokimen, apoštol a evangelium nejprve nedělní a pak Záštitě.

Je-li chrám zasvěcen svátku Záštiny, slouží se jako na bohorodičné svátky z dvanáctera. Služba sv. apoštola Ananiáše a Romana se překládá na jiný den.

(I ve všech jiných případech je možno na velké večerní upřednostnit službu svátku Záštiny a vypustit hymny svatým toho dne.

11. října

Památka svatých Otců sedmého všeobecného sněmu

V **neděli** následující po 11. říjnu se koná památka svatých 365 Otců, shromážděných na VII. všeobecném sněmu, druhém v Niceji (r. 787), aby zavrhli a potřeli bezbožné učení obrazoborců, kteří, ač sebe nazývali křesťany, nenáviděli Krista: Kopronýma a stejné smýšlejících bídných episkopů a neposvěcených archijerejů i jejich bezbožného a hnusného srocení.

Případne-li tedy 11. října na neděli, zpívá se služba svatých Otců VII. sněmu (a nikam se nepřesouvá).

Případne-li na *pondělí, úterý či středu*, zpívá se jejich služba neděli předtím.

Případne-li na *čtvrtek nebo pátek či sobotu*, zpívá se jejich služba následující neděli.

Služba k řadovému světci toho dne se vynechává a zpívá se jindy, jak rozhodne představený.

Sobotní večerní ke svatým Otcům VII. všeobecného sněmu

Stichiry na »Hospodine, k tobě volám« na 10

Z osmihlasníku 3 nedělní stichiry, 1 východní (tj. Anatoliova),
6 stichir svatých Otců

(Hlas 6.) Ke svatým Otcům

Sedm sněmů *svatých Otců*, které se v různých dobách *konaly*, shrnul patriarcha German Nový a do jednoho pravidla je krásně spojil,

zaznamenav a potvrdiv tím dogmata jejich. Před Bohem je představuje jako neusínající přímluvce za spasení ovčince i pastýřů.

Opakuje se předchozí stichira.

Litera Zákona ustanovila posvátné sedmero *dní týdne* dítkám hebrejským, které se držely pouhého stínu *věcí příštích* a sloužily *jen stínu vrženému tělem, jímž je Kristus**. *Svatí* Otcové se na sedmi *všeobecných* sněmech shromáždili a formulace víry nám zde vyložili, *číslo* sedm tím ještě daleko čestnějším učinivše. Vždyť *stalo se tak* na pokyn Boží, jenž v šesti dnech vše, co zde jest, dokonál a *sedmý den* požehnal. (* = Kol 2,7 kral. překlad nebo pravosl. překlady)

Trojnásob blahoslavení Otcové! Jasně jste hlásali Trojici, pravou příčinu všech věcí ve stvořeném světě. Nejtajemnějším úradkem Božím byly totiž tři a čtyři sněmy ustanoveny jako strážci pravoslavného učení. Tímto *počtem* představují čtyři živly jsoucná a Trojici, která je učinila a svět stvořila.

Bývalo by slavnému proroku Eliseovi stačilo pouze jedenkrát položit se *na nebožtíka* a rozprostřít se nad ním, aby vdechnul život do ležícího mrtvého dítěte pomocnice *své*. On však sedmkrát se zvedl a *znovu* se nad ním skláněl, a tím jako ten, kdo zří věci budoucí, předzvěstoval vaše sněmy, *ó svatí Otcové*, na nichž jste umrtvenou *víru ve Slovo Boží* oživili, umrtvivše *bludy* Ária a společníků jeho.

Na otázku: „Spasiteli, kdo roztrhal řízu tvou?“ — Jsi, *Kriste*, odpovětil: „Árius, který roztíná princip Trojice *tří Osob* stejné úcty, aby je od sebe odtrhoval.“ On odmítl považovat tebe, *Pána Ježíše*, za jednoho z Trojice. Byl to on, kdo naučil Nestoria nenazývat *Matku tvou* Bohorodicí. Avšak sněm, jenž se v Niceji shromáždil, vyhlásil, že jsi, Pane, Syn Boží, na témže trůně s Otcem a Duchem.

»**Sláva...**« (Hlas 6.)

Chvalme dnes bohonosné Otce, tajemné varhany *Svatého Ducha*, kteří v Církvi zapěli harmonickou píseň *pravoslavného* bohosloví, hlásající Trojici Jedinou, neproměnnou ve své podstatě i ve svém

Božství. Porazivše Ária, stali se obránci pravoslavných a přimlouvají se u Pána neustále, aby se smiloval nad dušemi našimi.

»I nyní...«

1. bohorodičen vládnoucího hlasu (tj. dogmatik)

Vchod. Prokimen dne

Paremije

Čtení z knihy Stvoření.

Uslyšev Abram, že jeho bratranec Lot upadl do zajetí, spočítal děti svého domu, bylo jich tři sta osmnáct, a táhl *za těmi útočníky* až do Dan. V noci je se svými otroky přepadl, porazil je a pronásledoval až k Chobale, která je nalevo od Damašku. Vzal zpět všechny sodomské koně, navrátil i svého bratrance Lota, všečen jeho majetek, ženy i lid. Když se vracel po porážce Chodol-logomora a králů, kteří byli s ním, vyšel mu v ústrety král sodomský do údolí Saviny, kde bylo pole krále. A Melchisedech, král Salemu, který byl knězem Boha Nejvyššího, obětoval chléb a víno. Požehnal Abramovi slovy: „Budiž blahorečen Abram od Nejvyššího Boha, který stvořil nebe i zemi! A blahosloven budiž Nejvyšší Bůh, jenž ti vydal nepřátele do rukou tvých!“ (Gen 14,14—20)

Čtení z knihy Druhého zákoníku.

Voněch dnech řekl Mojžíš synům Israele: „Hle, před vašimi zraký jsem vám odevzdal tuto zem. Jděte a vezměte si do dědictví zemi, o níž Hospodin přísahal vašim otcům Abrahamu, Izáku a Jakubu, že ji dá jim a po nich potomstvu jejich.“ V té době jsem vám řekl: Nemohu vás vésti sám, Hospodin, Bůh váš rozmnožil vás, a hle, je vás tolik jako hvězd nebeských. Hospodin, Bůh otců našich, ať vás rozhojní ještě tisíckrát více, než je vás dnes, a kéž vám žehná, jak vám to řekl. Vybral jsem z vás muže moudré, svědomité a rozvážené, a ustanovil je za vladaře nad vámi: tisíčníky, setníky, padesátníky, desátníky a zapisovatele vašich soudců. V té době jsem poručil vašim soudcům: „Vyslechněte *stížnosti* mezi svými bratry a rozsuzujte spravedlivě mezi mužem a jeho bratrem či *mezi ním* a cizincem, *který* je u něho. Při soudu nehleďte na osoby, suďte ať je

malý či velký a nelekejte se osobnosti člověka, neboť je to soud Boží.“ (*Deut 1,8—11; 15—17*)

Čtení z knihy Druhého zákoníku.

V těch dnech řekl Mojžíš synům Iszraele: „Hle, Hospodina, Boha tvého je nebe i nebesa nad nebem, země a vše, co je na ní. Leč pouze vaše otce si Hospodin oblíbil, zamiloval si je. Jejich potomstvo, totiž vás, si ze všech národů vyvolil, jak dnes *vidíš*. Obřežte tvrdost svého srdce a nebuďte už více tvrdošíjní. Vždyť Hospodin, Bůh náš, je Bůh bohů a Pán panujících, Bůh veliký, silný a hrozný, který se neohlíží na *vznešené* osoby ani nepřijímá úplatky. Zjednává právo hostu, sirotku i vdově, a miluje cizince, dává mu chléb a oděv. I vy milujte cizince, neboť sami jste byli cizinci v egyptské zemi! Boj se Hospodina, Boha svého, jemu jedinému služ a k němu přilni, ve jménu jeho přísahěj! On je chloubou tvou, on je Bůh tvůj, který učinil s tebou velké a slavné věci, které viděly oči tvé!“ (*Deut 10,14—21*)

Litijní stichiry

Nejprve stichira chrámu

»Sláva...« (Hlas 3.)

Svatí Otcové, prosluli jste jako strážcové tradic apoštolských, neboť jste pravoslavně vyložili jednobytost Svaté Trojice a sněmovně zavrhnuli rouhání Áriovo. Spolu s ním jste usvědčili i duchoborce Make-donia, odsoudili Nestoria, Eutychia a Dioskora; Sabellia i Severia (Akefalistu). Modlíme se k vám my, jež jsme vysvobozeni byli z jejich klamů, abyste nám vyprosili zachování neposkvrněného života ve víře.

»I nyní...« Bohorodičen

Podle vůle nebeského Otce, bez účasti muže, počala jsi... (*Bohorodičen nedělních stichir na stichovně – viz oktoich, hlas 3.*)

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

Z osmihlasníku

»Sláva...« (Hlas 4.) Svatým Otcům

Shromáždily se dnes sbory pravoslavných křesťanů, aby s vírou a zbožností oslavily každoroční modlitební památku bohonosných Otců, kteří se sešli z celého světa ve slavném městě Nikáji. Neboť oni svým zbožným myšlením smetli bezbožnou nauku *ve zlu* úporného Ária a sněmovně ho vyhnali ze všeobecné Církve. Všechny pak naučili zřetelně vyznávat Syna Božího, jednobytného a spolupvěčného s Otcem, jsoucího přede *všemi* věky, vyloživše to zevrubně, pečlivě a zbožně v Symbolu víry. Proto i my, následující jejich božské učení, přesně věříme a sloužíme Otci a spolu s ním i Synu a nejsvětějšímu Duchu, *třem Osobám* v jednom Božství, Trojici jednobytné.

»I nyní...« Bohorodičen

Shlédni, ó Neposkvrněná, na prosby služebníků svých... (*Bohorodičen nedělních stichir na stichovně – viz oktoich, hlas 4.*)

Tropary po Otčenáši

Tropar nedělení (dle panujícího hlasu)

K Otcům (hlas 8.)

Nade vše proslaven jsi, Kriste Bože náš, I jenž jsi na zemi naše Otce jako světla postavil, ☩ a jimi jsi nás všechny o pravé víře poučil. I Mnohomilosrdný, sláva tobě! ☩

Koná-li se litije s bděním, pak: »Raduj se, Bohorodice Panno...« (2 x) a Otcům (1 x). Koná-li se litije bez bdění, pak: tropar nedělní, Otcům a »Raduj se, Bohorodice Panno...«

Z jitřní

Kondak (hlas 6. – stichirový)

Syn přede *všemi věky* vyzářívší nevypravitelně z Otce, v Betlémě z ženy se narodil. Stal se člověkem a spojil tím obě přirozenosti: Božskou a lidskou. Vědouce to, neodmítáme malování jeho podoby, ale zbožně ji zobrazujeme a uctíváme věrně. Církev tedy, udržujíc víru pravou, líbá ikonu vtělení Kristova.

Na liturgii

Blahoslavenství

Po vchodu: tropar nedělní a tropar Otců. Poté kondak nedělní, Sláva: Otců, I nyní: Nezahanbitelná zastánkyně... (Nebo kondak chrámu Bohorodice)

Prokimen z panujícího hlasu a pak

Prokimen svatým Otcům (4. hlas, píseň Otců):

Blahosloven jsi, Hospodine, Bože Otců našich; **I** chváleno a slaveno jest jméno tvoje na věky!

Verš: Neboť spravedlivý jsi ve všem, co jsi s námi učinil.

Apoštol řadový a pak: Žid 13,7—16

Alleluja z hlasu a pak svatým Otcům (hlas 1.):

Verš 1.: Hospodin, Bůh bohů promluvil a svolává celou zemi od slunce východu až po západ.

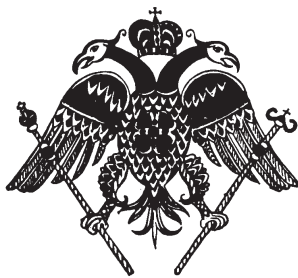
Verš 2.: Shromážděte mu svaté jeho, kteří s ním smlouvu uzavřeli přinášením obětí. (*Ž 49,1 a 5*)

Evangelium řadové a pak: Jan 17,1—13

Ke svatému přijímání:

Chvalte Hospodina s nebes, chvalte ho na výsostech!

Druhý: Plesejte, spravedliví, Hospodinu, patří se lidem upřímným, aby ho chválili. Alleluja (třikrát). (*Ž 148,1 a 32,2*)

26. října

Svatého a slavného velkomučedníka Dimitrije Soluňského, myrotočivého († 306)

Památka velikého a strašného zemětřesení v Konstantinopoli r. 740

Rozhodne-li představený, koná se bdění.

Na velké večerní

Blažený muž, 1. antifona

Stichiry na »Hospodine, k tobě volám« — na 8

(Hlas 2.)

Slavný mučedníku, blažený Dimitriji! Jako jasná hvězda stále záříš své vlasti, neboť ji bezustání ochraňuješ před zpusťšením od nepřátel a vysvobozuješ od nenávisti a každé bouře. Proto s radostí přináší ti *jako dar* každoroční konání tvé památky, s vírou a láskou opěvujíc Pána, jenž tě proslavil.

Opakuje se předchozí stichira.

Kristův mučedníku trpiteli, svatý, blažený Dimitriji! Zázraky záříš světu jako slunce, a proto se v den tvé památky všichni těšíme z tvých divů a honosně s vírou oslavujeme tebe. Maje smělost, pros Pána, aby zachránil své služebníky ze zhouby a soužení!

Mučedníku Dimitriji, trpiteli Kristův! Pro Spasitele, jemuž byl na Kříži bok probodnut, byl i bok tvůj kopími probodán. Jeho ranami jsi zraněn byl *v srdci*, a proto jsi tak horlil *pro něho*, ukázav všem nepřemožitelnost svého svědectví *o Kristu*. Tehdy byl silou tvé víry *krutý* silák a bijce *křesťanů* *Lius* sám probodán, když sražen byl *na ostrá kopí*. *Díky tvému požehnání učedníku Nestorovi jím totiž germánský gladiátor Lius* přemožen byl a zemřel, okusiv ta muka, která připravoval *věřícím*.

Další stichiry (hlas 8.)

Veleslavný zázrak! Nebešťané i pozemšťané dnes září radostí nad památkou mučedníka Dimitrije. Anděly je korunován slávou, od lidí přijímá opěvání. Ó, jak hrozně trpěl! Jak krásný byl jeho zápas, při němž padl úkladný nepřítel! *Vždyť to byl* Kristus, kdo jej přemohl!

Opakuje se předchozí stichira.

Veleslavný zázrak! Dimitrij se stále skvěje paprsky zázraků zářícími do všech končin *země* jasněji než slunce, poněvadž *on sám* je osvětčován bezvečerným světlem a ozdoben je září nezapadající. Jeho světlem byla zaplašena mračna barbarů, zapuzeny nemoci a přemoženi démoni.

Veleslavný zázrak! Trojnásob blahoslavený Dimitrij, kopími probodaný za Krista, pro nepřátele je stále jako meč oboustranně naostřený, stínající pyšnou zpupnost nepřátel a srážející nadutou sverepost démonů. K němu zvolme: „Svatý Dimitriji, budiž záštitou nám, kteří tě věrně s láskou stále uctíváme.“

»**Sláva...**« (Hlas 6.) *Od Byzanta*

Dnes jsme pozváni k celosvětové slavnosti trpitelově. Pojdte tedy, milovníci svátku, s veselím konejme jeho památku a rceme: „Raduj

se, jenž jsi *svou* vírou roztrhl šat bezbožnosti a oděl se *brněním* chrabrosti ducha! Raduj se, jenž jsi silou, již ti dal jediný Bůh, smetl úkladné pikle cizáka! Raduj se, jenž jsi nám probodanými údy svého *těla* duchovně vyobrazil blažené utrpení Kristovo! Jeho pros, Dimitriji, ozdobu mučedníků, aby nás vysvobodil od nepřátel viditelných i neviditelných, a spasil duše naše!

»I nyní...« Bohorodičen

Kdož by nevelebil tebe, přesvatá Panno... (1. bohorodičen nedělních stichir na „Hospodine, k tobě volám“ tzv. „dogmatik“ – viz oktoich, hlas 6.)

Vchod. Prokimen dne v týdnu

Paremije

Čtení z Izaiášova proroctví.

Shlédni, Hospodine, s nebes a pohleď z domu svého svatého a z *místa* slávy své! Kde je horlivost tvá a síla tvá? Kam se poděla hojnost milosti tvé a slitování tvých? Proč nám *teď s takovými činy* prodléváš? Vždyť jsi Otec náš; neboť Abraham neví o nás a Israel nás nezná. Leč ty, Hospodine, jsi Otec náš; vysvoboď nás, neboť jméno tvé od počátku na nás spočívá. Proč odvrátil ses od nás, Hospodine, takže sešli jsme z cesty tvé, a zatvrdil jsi naše srdce, abychom se tě nebáli? Navrať se *opět* kvůli služebníkům svým, kvůli pokolením svého dědictví! Ať co nejdříve vezmeme do dědictví svatou horu tvou! Nepřátelé naši zpustošili tvou svatyni. Stali jsme se takovými jako *jsme byli* na začátku, kdy jsi ještě nepanoval nad námi ani nebyli jsme nazýváni jménem tvým. — Kéž bys otevřel nebe! *Pak* zachvějí se hory před tebou, roztaví se *a potekou* jako vosk, jenž rozplývá se od ohně. A sežehne oheň odpůrce tvé a jméno tvé stane se známé protivníkům tvým. Před obličejem tvým *děsem* strnou národové. Až činit budeš slavné *a hrozné věci*, hory se před tebou roztřesou. Od věků jsme neslychali a oči naše *nikdy* neuzřely *jiného* Boha, kromě tebe a skutků tvých pravých, *který by* milost prokazoval těm, kdo na tě čekají. Neboť milost potká ty, kdo činí spravedlnost a kdo pamatují na cesty tvé. — I nyní jsi, Hospodine, Otec náš, kdežto my jsme prach. Ty jsi Stvořitel náš a my všichni

jsme díla rukou tvých. Nehněvej se na nás příliš, Hospodine, a nevzpomínej po *všechny* časy hříchů našich. A nyní *již* shlédni na nás, Hospodine, neboť jsme všichni lid tvůj. (Iz 63,15—19 64,1—5, 8—9)

Čtení z Jeremiášova proroctví.

Toto praví Hospodin *dceři Jerusalemské*: „Pamatuji na milost mládí tvého a na lásku dokonalosti tvé, takže jsi následovala svatého *Boha* Israele,“ řekl Hospodin. „Svatostí Hospodinovou byl Israel a prvotinou úrody jeho; všichni, kdo požívají prvotiny, hřeší a neštěstí přijde na ně,“ praví Hospodin. Slyšte slovo Hospodinovo, dome Jákobův a všechna pokolení domu Israelova! — Tak praví Hospodin: „Co na mně našli vaši otcové špatného, že se tak daleko vzdálili ode mne, následovali daremnosti a daremnými se stali. Neříkali: »Kde je Hospodin, jenž nás vyvedl ze země egyptské, provedl nás pouští, zemí vyprahlou a neprůchodnou, zemí bezvodou a neplodnou, skrze stín smrti, územím, jímž nikdy člověk neprošel, tam, kde nikdy syn člověka nežil?« Vyvedl jsem vás na Karmel, abyste jedli ovoce jeho a nejlepší jeho věci. Vešli jste do mé země, ale poskvřili ji a dědictví mé jste zhanobili. Kněží se netázali: »Kde je Hospodin?« Strážci zákona nevěděli o mně. Pastýři mne znectili. Proroci prorokovali *ve jménu* Bálově a následovali to, co nepřináší užitek. Proto se budu s vámi ještě soudit,“ praví Hospodin, „se syny synů vašich se budu soudit. — Jeďte na ostrovy kyperské* a dívejte se. Pošlete *někoho* k pouštním kočovníkům** a hluboce se zamyslete! Uvidíte, zda se *někde* stalo něco takového! Zda vyměnil nějaký národ své bohy — ač to *žadní* bohové nejsou? Můj lid však vyměnil svou slávu, za to, co *mu žádný* užitek nepřinese. Zhrozila se nad tím nebesa a otřásla se děsem strašným,“ praví Hospodin. (Jerem 2,2—12)

(Viz též poznámky vzadu.)

Čtení z knihy Šalomounovy moudrosti.

Spravedlivý i kdyby předčasně umíral, zůstává v pokoji, neboť důstojnost stárí netkví v dlouhověkosti a neměří se počtem let. Moudrost člověka – to jsou *pravé úctyhodné* šediny; život neposkvřený – to je *pravá* zralost stárí. Kdo se stal příjemným Bohu, je *Jím* oblíben. A protože žil uprostřed hříšníků, byl přemístěn. Byl vytr-

žen *odtud*, aby špatnosti nezměnily jeho uvažování, a lsti, aby neoklamaly jeho duši. Vábení špatností totiž zatemňuje dobro a žádostivé představy zkazí mysl neponičenou zlem. Kdo se rychle stane dokonalým, naplnil dlouhá léta, ač zemřel brzy. Vždyť příjemnou se stala jeho duše Hospodinu, a proto pospíchal z prostředí lsti a zla. Když to lidé viděli, nepochopili to, dokonce jim ani na mysl nepřišlo, že blahodať a milost *Boží* je se svatými jeho a pečuje o vyvolené své. [Moudrost 4,7—15; dle pravoslavného znění v Mineji]

Litijní stichiry

Nejprve stichira chrámu

(Hlas 1.) Od Jiřího Sykeliota

Vesel se v Pánu, město Soluň! Raduj se, jásej u víře a skvostně se vystroj! Vždyť máš v sobě jako poklad nejslavnějšího trpitele, Dimitrije, svědka pravdy. Vidiš uzdravení, těš se z jeho zázraků, hled, jak vadne smělost cizozemců, a vděčně zvolj k Bohu: „Pane, sláva tobě!“

Od Anatolia

Okrášíme tento den sladkými zpěvy a nechť zahřmí zvěst o vítězném zápasu mučedníka, neboť náleží se dnes chválit velikého Dimitrije. Vždyť chrabře odrazil výpady démonů, s odvahou kráčel do arény *na popravu*. Přijav slavně odměnu vítěze, prosíš Spasitele za spásu duší našich.

(Hlas 2.) Od Germana

Tvého neposkvrněného ducha, moudrý a nejctihodnější mučedníku Dimitriji, usídlil Kristus Bůh v nadzemských příbytcích, neboť tys byl bojovníkem Trojice, tvrdým jako démant, a na zápasišti statečně jsi vytrpěl *popravu*. Tvůj posvátný bok byl proboden a podobal se tomu, který byl na *golgotském* Kříži proboden ke spáse celého světa. Obdržel jsi moc působit zázraky a uděluješ lidem hojná uzdravení. Proto dnes náležitě oslavujeme tvé zesnutí, slavíce Pána, jenž tě proslavil.

»Sláva...« (Hlas 5.)

Shromážděme se u víře a v lásce, zvolejme svátečně a všichni tleskejme rukama při této oslavě našeho vrchního vojevůdce. Ať se veselí nebeská vojska nad tímto *vojákem*, který byl proboden pro Krále a Pána, kopím probodnutého, a který směle zdolal pýchu *gladiátora* Lia. Ať se podiví země i moře nad veleslavným znamením zářivé pochodně! Ať důstojně oslavují – jinoši toho, kdo zkontroloval *bujnost* mládeže; *starci zase toho*, kdo je berlou ve stáří; a *nešťastní toho*, kdo je zastáncem v soužení. Chudí, *oslavujte svého* dobrodince; *putující a bloudící pak toho*, kdo uvádí na správnou cestu; vojáci, *oslavujte svého* spolubojovníka a *plavící se* nad hlubinami svého souputníka. Město Soluň, opěvuj ve všem obránce svého pevného! S modlitbou takto rceme: „Veleslavný Dimitriji, pospěš a vytrhni nás z každé nouze a přímluvami svými zachraň služebníky své.“

»I nyní...« Bohorodičen. *Od patriarchy Germana*

Melodiemi písní oslavme Královnu všech, Matku i Pannu, jež se sklání shůry, aby požehnáním korunovala ty, kdo ji velebí. Ať se shromáždí králové a knížata, aby jásali v písních nad Královnou, která porodila Krále, jenž se lidumilně rozhodl osvobodit držené ve *spárech* smrti. Pastýři a učitelé, shromáždění chvalme přechistou Matku dobrého Pastýře. Písněmi krasořečnými vychvalujme ji jako: zlatoskvoucí svícen, zářící oblak, prostrannější než nebesa, oduševnělou schránu, ohni podobný trůn Vládce, zlatou nádobu plnou many, uzamčenou bránu, jíž prošel jen Syn, který je Slovem Božím. Té, která je všech křesťanů útočiště, rceme: „Komnato Slova Božího, učíš nás, ponížené, hodnými nebeského Království, neboť nic není nemožno orodovnictví tvému!“

Litijní ektenie

Stichiry na stichovně

(Hlas 2.) *K zemetřesení. Od Simeona z Divné hory*

Když se země ze strachu před tvým hněvem, Hospodine, neklidně chvěje, třesou se návrší i hory. Leč shlédni na nás milosrdným okem, nehněvej se na nás ve svém rozlícení; nechť se ti zželí díla ru-

kou svých. Zbav nás strašné hrozby zemětřesení, jako blahý a lidumil.

Pohlédne na zemi a začne se třást. (Ž 103,32)

Strašný jsi, Hospodine, kdo snese spravedlivý hněv tvůj?, či kdo tě uprosí?, neb kdo tě, Dobrotivý, utiší nad lidem provinilým a zoufalým? Nebeské sbory, andělé, vůdcové a vládcové, trůnové a panstva, cherubíni a serafíni za nás zpívají tobě: „Svatý, svatý, svatý jsi, Hospodine! Nepřehlížej díla rukou svých, Blahý! Pro srdce své milosti *plné* zachraň město nešťastné!“

Zatřásl jsi zemí a rozštěpil ji. (Ž 59,4)

Ninivetští slyšeli, že hrozba záhuby při zemětřesení přichází kvůli hříchům *jejich*. Uprosili *však rozhněvaného Boha svým* pokáním, když prostřednictvím velryby, která vyvrhla Jonáše, stalo se znamení vzkříšení. Jako se ti těchto zželelo a přijal jsi lítostivý nárek lidu svého s dětmi i skotem, ušetři i nás, trestem *poučené*, a pro své třetího dne vzkříšení smiluj se nad námi!

»**Sláva...**« (Hlas 8.) *Od Anatolia*

Stále vzpomínaný Dimitriji! Tvá svatá a neposkvrněná duše se usídlila v nebeském Jerusalemě, jehož hradby byly učiněny nejčistšíma rukama neviditelného Boha. Též všemi uctívané a těžce zmučené tělo tvé má na zemi svůj znamenitý chrám: nevyhloupitelnou pokladnici zázraků a léčení neduhů. K němu se utíkajíce, získáváme uzdravení. Zachovej, všechvalný *mučedníku*, před nájezdy nepřátel město, které tě velebí, neboť máš smělost před Kristem, jenž tě proslavil.

»**I nyní...**« Bohorodičen

Ó Panno muže nepoznavší... (*Bohorodičen nedělních stichir na stichovně – viz oktoich, hlas 8.*)

Na požehnání chlebů:

Tropar po Otčenáši (hlas 3.)

Celý svět v tobě získal, mučedníku, velkého obránce v bédách, který přemáhá pohany. Pyšného *gladiátora* Lia jsi srazil, a odvážného Nestora jsi *modlitbou* vypravil na zápas *vitězný*. Tak, svatý Dimitriji, pros Krista Boha, aby nám udělil milost velikou!

(Není-li předvečer neděle, tak se tropar opakuje dvakrát a »Raduj se, Bohorodice Panno« jedenkrát; pokud je před nedělí, pak tropary: nedělní – 1 x, Dimitriji – 1 x a »Raduj se, Bohorodice Panno« 1 x)

Z jitřní

Kondak zemětřesení (hlas 6. – stichirový)

Vysvoboď nás všechny, Pane, od strašného zemětřesení, které je nesnesitelnou ranou za hříchy naše. Uděl svou milost pravoslavnému lidu svému, který sis získal krví svou, Vládce. Zhoubě hrozného zemětřesení nevydávej město *naše*, neboť kromě tebe jiného Boha neznáme. Zvolej k těm, kdo tě opěvují: „Já jsem s vámi a nikdo *nic* *nezmuže* proti vám!“

Kondak velkomučedníku (hlas 2., notace hlasu 1. – stichirového)

Prolitím krve tvé, Dimitriji, Bůh oděl církev šatem purpurovým. Tobě dal sílu nepřemožitelnou a město tvé zachovává bez úhony, neboť jsi jeho oporou.

Na liturgii

Blahoslavenství

Po vchodu tyto tropary a kondaky

Tropar zemětřesení (hlas 8.):

Ty, jenž pohlédneš na zemi a chvěje se, vysvoboď nás od hrozby strašného zemětřesení. Kriste, Bože náš, sešli nám štědré své milosti na přímluvy Bohorodice, jediný Lidumile!

Poté tropar sv. Dimitrije (*viz na konci večerní*)

Kondak zemětřesení (*viz v jitřní*)

Kondak velkomučedníku (*viz v jitřní*)

Prokimen (hlas 6.):

Spasiž, Pane, lid svůj **I** a požehnej dědictví svému!

Verš: **K** tobě, Hospodine, volám: „Bože můj, neodmlčuj se mi!“

Prokimen mučedníku (hlas 7.):

Spravedlivý veseliti se bude v Hospodinu, **I** naději svoji skládá na něho.

Verš: Slys, Bože, hlas můj, když prosím tebe.

Apoštol k zemětřesení:

Žid 12,6—13; 25—27

a k velkomučedníku: 2 Tim 2,1—10

Alleluja (hlas 4.):

Verš 1.: Bože, odvrhl jsi nás a srazil nás *na kolena*.

Verš 2.: Zatřásl jsi zemí a rozštěpil ji, zaceliž její pukliny, neboť se rozpadá. (Ž 59,3 a 4)

Svatému: Spravedlivý jako palma rozkveté, vyrosté jako cedr libánský. (Ž 91,13)

Evangelium k zemětřesení:

Mat 8,23—27

a k velkomučedníku:

Jan 15,17— 16,2

Ke svatému přijímání:

Chvalte Hospodina s nebes, chvalte ho na výsostech. (Ž 148,1)

Druhý: V paměti věčné bude spravedlivý, pověsti špatné nemusí se bát.

Alleluja (3 ×) (Ž 111,6—7)

Poznámka k paremiji:

* = V orig. Chettim, Chittim, Citim, což je starověké jméno pro Kypr (viz např. Josef Flavius).

** = V orig. Kedar, Kidar; jedná se o kočovné Araby, saracény, žijící na poušti (B21 překládá jako: beduíni). Kedar byl druhý syn Izmaele (Gen 25,13), otce Arabů.